ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2009)

1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία»

Πρόταση για ένα μικτό μαθησιακό μοντέλο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε θέματα Αγωγής Υγείας

Κ. Κιουρτσής, Σ. Ταρπάνη

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κιουρτσής Κ., & Ταρπάνη Σ. (2024). Πρόταση για ένα μικτό μαθησιακό μοντέλο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε θέματα Αγωγής Υγείας . *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, *1*, 665–667. ανακτήθηκε από https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/6591

Πρόταση για ένα μικτό μαθησιακό μοντέλο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε θέματα Αγωγής Υγείας

Κ. Κιουρτσής[1], Σ. Ταρπάνη[2]
[1]Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας
kkiourtsis@sch.gr
[2]Μελλοντική Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
physioway@yahoo.gr

Περίληψη

Η Αγωγή Υγείας είναι μια σχολική δραστηριότητα που αποσκοπεί στην αναβάθμιση της σχολικής ζωής και δίνει στους εκπαιδευτικούς, μετά από σχετική επιμόρφωση, την ευκαιρία να διευρύνουν τον τυπικό ρόλο τους ως διδασκόντων και να γίνουν συνοδοιπόροι των μαθητών στην πορεία τους προς την ενηλικίωση. Στην εργασία αυτή γίνεται μια απόπειρα να αναδειχθεί η ανάγκη της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας με σκοπό τη διευθέτηση των προβλημάτων που αναδύονται κατά το σχεδιασμό της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα Αγωγής Υγείας.
Λέξεις κλειδιά: *Επιμόρφωση, Αγωγή Υγείας.*

1. Εισαγωγή

Στην εργασία αυτή προβάλλεται η αναγκαιότητα της εμπλοκής των εκπαιδευτικών σε προγράμματα Αγωγής Υγείας, εξετάζονται τα προβλήματα που παρουσιάζει η γενικευμένη εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών και προτείνεται ένα μαθησιακό μοντέλο, το οποίο συνίσταται στην εναρμόνιση της δια ζώσης και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

2. Η Αγωγή Υγείας στο σημερινό Ελληνικό σχολείο

2.1 Η αναγκαιότητα εφαρμογής των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας

Έχει εκφραστεί από ερευνητές η διαπίστωση ότι το ελληνικό σχολείο παρουσιάζει μια σαφώς θετική εικόνα από άποψη κλίματος και σχέσεων εκπαιδευτικών-μαθητών και ότι στην πραγματικότητα είναι πολύ καλύτερο από ό,τι ισχυρίζονται συχνά οι επικριτές του (Hopf & Ξωχέλλης, 2003). Βεβαίως σε κάθε εποχή οι εκπαιδευτικοί έχουν ως αποστολή τους να συντροφεύουν όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές στην πορεία τους προς την ενηλικίωση και να τους μαθαίνουν όλα όσα θεωρούνται αναγκαία για να ζήσει κανείς στην κοινωνία (Τσιμπουκλή, 2000). Έχοντας όμως ανατραφεί και διαμορφωθεί οι ίδιοι σε έναν κόσμο διαφορετικό από τον κόσμο των μαθητών τους, πρέπει να είναι ικανοί να κατανοούν τι ακριβώς συμβαίνει στον «μικρό» κόσμο του σχολείου και στον «μέγα» κόσμο που περιβάλλει το σχολείο (Andersen, Hansen & Jensen, 1975). Πρέπει να δέχονται ότι οι ίδιοι αποτελούν την προσωποποίηση του σχολείου ως φορέα κοινωνικοποίησης (Κυρίδης, 1999). Οφείλουν να κατανοούν ότι το σχολείο αποτελεί συχνά πεδίο σύγκρουσης επειδή, περισσότερο από κάθε άλλο κοινωνικό θεσμό, είναι ο διαμορφωτής της κοινωνίας του μέλλοντος και επομένως πολλές κοινωνικές ομάδες φιλοδοξούν να το ελέγξουν για δικούς τους σκοπούς (Lipman, 2006). Οφείλουν να νοιάζονται τους μαθητές τους πριν αυτοί νιώσουν συναισθηματική δυσφορία που μπορεί να τους οδηγήσει στη μοναξιά, στο άγχος, στη θλίψη, στην άρνηση, στην επιθετικότητα (Goleman, 1998). Να τους νοιάζονται πριν αυτοί αισθανθούν ότι έχουν απορριφθεί από το σχολικό περιβάλλον και πριν συγκροτήσουν μια ταυτότητα που αντιτίθεται έμπρακτα στις αξίες του σχολείου (Gray & Weare, 2000). Έτσι οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν συχνά ότι χρειάζονται υποστήριξη ώστε να δώσουν ουσιαστικό νόημα στο ρόλο τους (Κασαπίδου & Σφήκα, 2005). Υπάρχουν όμως και οι εκπαιδευτικοί που εξακολουθούν να διδάσκουν μόνοι, πίσω από τις κλειστές πόρτες της αίθουσας διδασκαλίας, αποκλείοντας έτσι την όποια υποστήριξή τους (Fullan & Hargreaves, 1995).

Η Αγωγή Υγείας είναι μια διεπιστημονική καινοτόμος δραστηριότητα που έχει εισαχθεί στην εκπαίδευση για να καλύψει την ανάγκη του σχολείου για αναβάθμιση, για να το συνδέσει με την κοινωνική πραγματικότητα και για να δώσει ευκαιρίες στον εκπαιδευτικό για ανάπτυξη του ρόλου του (Παπαστυλιανού & Πετρόπουλος 2001). Η Αγωγή Υγείας προσφέρει ένα πλαίσιο αποδοχής και στήριξης για το μαθητή και έτσι το σχολείο μπορεί να έχει ένα ρόλο πιο βοηθητικό και προληπτικό, μειώνοντας ταυτόχρονα τις πιθανότητες εκδήλωσης των ακραίων μορφών συμπεριφοράς που εμποδίζουν την πορεία του μαθητή προς την αυτονομία και τη δημιουργική ζωή. Εφαρμόζεται εθελοντικά από εκπαιδευτικούς που έχουν προηγουμένως επιμορφωθεί. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιους από τους θεματικούς άξονες της Αγωγής

Υγείας: πρόληψη χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, καταναλωτικές συνήθειες, προάσπιση της ψυχικής υγείας, σεξουαλική αγωγή, κυκλοφοριακή αγωγή, υγεία και περιβάλλον, διαπροσωπικές σχέσεις, εθελοντισμός, πρόληψη της βίας, αντιμετώπιση του άγχους, διαχείριση του πένθους.

2.2 Δια ζώσης και εξ αποστάσεως επιμόρφωση

Για την παρακολούθηση και προώθηση των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών που τα εφαρμόζουν, έχουν θεσπιστεί θέσεις υπευθύνων Αγωγής Υγείας, οι οποίοι είναι εκπαιδευτικοί με αυξημένα προσόντα και υπηρετούν επί θητεία σε όλες τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Μία σημαντική δράση των υπευθύνων Αγωγής Υγείας είναι να διοργανώνουν επιμορφωτικά προγράμματα, σε συνεργασία με κατάλληλους φορείς και πρόσωπα. Τα επιμορφωτικά αυτά προγράμματα οφείλουν να έχουν προδιαγραφές, όπως: (α) το πρακτικό μέρος θα πρέπει να πραγματοποιείται με βιωματικού τύπου "δια ζώσης" ομαδικές εκπαιδευτικές συναντήσεις (Κασαπίδου κ.α. 1996; Rogers, 1999), (β) η συνολική τους διάρκεια να είναι τουλάχιστον 80 ώρες για εξασφαλίζεται η απόκτηση γνώσεων αλλά και η ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων, (γ) η επιμόρφωση να σέβεται την εμπειρία, τις προσδοκίες και τις ανάγκες των εκπαιδευομένων και η μάθηση να νοείται ως το αποτέλεσμα της αμοιβαίας οικοδόμησης δραστηριοτήτων στην ομάδα (Μιχαλακόπουλος, 1996), (δ) η επιλογή τόπου και χρόνου να εξυπηρετεί τους επιμορφούμενους (Παπαδάκης & Φραγκούλης 2005), (ε) ο επιμορφούμενος να έχει την ευκαιρία να ταυτιστεί με τον εκπαιδευτή του (Courau, 2001) και (ζ) να αίρονται εμπόδια στη μάθηση των επιμορφούμενων, όπως αυτά που αφορούν στις καταστάσεις της ζωής, στο εκπαιδευτικό πλαίσιο ή στην προδιάθεση η οποία σχετίζεται με στάσεις και αντιλήψεις για τον εαυτό (Τσιμπουκλή & Φίλλιπς, 2007).

Η ένταξη των ΤΠΕ στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών μπορεί να προωθήσει περισσότερους εκπαιδευτικούς σε δράσεις της Αγωγής Υγείας. Βεβαίως πρέπει να προσαρμοστεί έτσι ώστε να γίνει με όρους ψυχοπαιδαγωγικής προσέγγισης (Κόμης, 2005). Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη και η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην χρήση των ΤΠΕ, η οποία ορίζεται τόσο από τη γνωστική όσο και από τη συναισθηματική συνιστώσα (Κωνσταντάκης, Παλαιγεωργίου & Σιώζος, 2004). Βεβαίως είναι ενθαρρυντικό ότι οι εκπαιδευτικοί διατίθενται μάλλον θετικά απέναντι στις ΤΠΕ, έστω κι αν αρκετοί διατυπώνουν κάποιες επιφυλάξεις (Καλλιγάς, Κασιμάτη & Φερεντίνος, Σ., 2002). Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί που έχουν εκπαιδευτεί στη χρήση των ΤΠΕ, διαπιστώνουν ότι είναι αβάσιμη η γνώμη όσων νομίζουν ότι η ένταξη των ΤΠΕ είναι απειλητική και κατανοούν ότι ο ρόλος τους όχι μόνον δεν απαξιώνεται αλλά έχει την δυνατότητα να γίνει ουσιαστικότερος (Διαμαντάκη, Ντάβου & Πανούσης, 2001).

2.3 Τα δύο συστατικά του προτεινόμενου μικτού μοντέλου επιμόρφωσης

Το προτεινόμενο λοιπόν μικτό μοντέλο επιμόρφωσης συνίσταται στην εναρμονισμένη χρήση των δύο τύπων εκπαίδευσης: της δια ζώσης και της εξ αποστάσεως. Συνδυάζει δηλαδή τις ομαδικές δια ζώσης εκπαιδευτικές συναντήσεις με την παράλληλη χρήση των ΤΠΕ. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση ενός "Συστήματος Διαχείρισης Τηλεμάθησης", το οποίο θα περιέχει: τη διαχείριση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (εκπαιδευτές, εγκαταστάσεις, εξοπλισμός), τη διαχείριση του εκπαιδευτικού υλικού και τη διαχείριση των εργαλείων επικοινωνίας των εκπαιδευτών, των εκπαιδευομένων και του φορέα εκπαίδευσης. Αυτό το Σύστημα Διαχείρισης Τηλεμάθησης πρέπει να είναι προσβάσιμο από όλους τους συμμετέχοντες και σε όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος.

Η ανάπτυξη αυτού του μικτού μοντέλου μπορεί να ανατεθεί σε έναν Επιμορφωτικό Φορέα ο οποίος θα έχει την πλήρη ευθύνη διαχείρισης του προγράμματος, δηλαδή: τα διοικητικά και οικονομικά θέματα, τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, την επιμόρφωση των υπευθύνων Αγωγής Υγείας ως επιμορφωτών κατά Νομό, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την πιστοποίηση εκπαιδευομένων, την αξιολόγηση του έργου. Παρακάτω αναφέρονται οι πιθανές φάσεις εργασιών του Επιμορφωτικού Φορέα: (α) συγγραφή εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τη θεματολογία της Αγωγής Υγείας που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του μικτού μοντέλου εκπαίδευσης, (β) δια ζώσης επιμόρφωση των υπευθύνων Αγωγής Υγείας, διάρκειας 25 ωρών, (γ) οργάνωση χώρων για τις ομαδικές δια ζώσης εκπαιδευτικές συναντήσεις, (δ) επιμόρφωση των εκπαιδευτικών συνολικής διάρκειας 150 ωρών, εκ των οποίων οι 30 ώρες θα είναι δια ζώσης εκπαίδευση και οι 120 ώρες θα διατεθούν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ε) εποπτεία, αξιολόγηση του προγράμματος και (ζ) πιστοποίηση επιμόρφωσης.

3. Επίλογος

Αυτό το μικτό μαθησιακό μοντέλο προτείνεται για να υποστηριχθούν οι εκπαιδευτικοί στην εφαρμογή προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Έτσι, ενώ η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα δώσει τη λύση στα προβλήματα μετακινήσεων και δαπανώμενου χρόνου, η δια ζώσης εκπαίδευση θα προωθήσει την αυτογνωσία, την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή-εκπαιδευομένων, την κατανόηση των εμπειριών, την έκφραση συναισθημάτων, στοιχεία τα οποία στο σύνολό τους αποτελούν για τους ενήλικους προϋποθέσεις μάθησης.

Βιβλιογραφία

Andersen,B.D., Hansen, S. & Jensen, J. (1975). *Το κόκκινο βιβλιαράκι των μαθητών* (σελ.25). Αθήνα: Νεφέλη.

Courau, S. (2001). *Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων και οι εκπαιδευτικές μέθοδοι*, στο: Κόκκος, Α. (επιμ): *Διεθνής συνδιάσκεψη για την Εκπαίδευση Ε*νηλίκων (σελ.136). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Διαμαντάκη, Κ., Ντάβου, Μ. & Πανούσης, Γ. (2001). *Νέες τεχνολογίες και παλιοί φόβοι στο σχολείο. Αναπαραστάσεις και στάσεις των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση* (σελ.320). Αθήνα: Παπαζήσης.

Hopf, D. & Ξωχέλλης Π. (2003). *Γυμνάσιο και Λύκειο στην Ελλάδα* (σελ.149). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Fullan, M. G. & Hargreaves, A. (1995). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών* (σελ.336). Αθήνα: Πατάκης.

Goleman, D. (1998). *Η συναισθηματική νοημοσύνη* (σελ.323). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Gray, G & Weare, K. (2000). *Η προαγωγή της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας στο σχολείο* (σελ.31). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Καλλιγάς, Χ., Κασιμάτη, Κ., Φερεντίνος, Σ. (2002). Εισαγωγή καινοτομιών στη διδακτική πρακτική. Νέες τεχνολογίες και εκπαιδευτικοί. *Μέντορας - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τεύχος 6, 2002, σελ. 29-45*

Κασαπίδου, Ζ. & Σφήκα, Δ. (2005). *Αγωγή Υγείας* (σελ.11). Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κασαπίδου, Ζ., Λεκάκης, Γ., Μοστριού, Α., Μπαφέ, Ν., Παυλής, Μ., Χαραλαμπίδης, Β. (1996). *Στηρίζομαι στα πόδια μου. Εγχειρίδιο για τον εκπαιδευτικό* (σελ.16). Αθήνα: Κέντρο Εκπαίδευσης για την προαγωγή της υγείας.

Κόμης, Β (2005). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ: από την επαγγελματική ευχέρεια στο εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης*. Αναφέρεται στο Μπαγάκης, Γ. επιμ. (2005). *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σελ.375). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κυρίδης, Α. (1999). *Η πειθαρχία στο σχολείο. Θεωρία και έρευνα* (σελ.56). Αθήνα: Gutenberg.

Κωνσταντάκης, Ν., Σιώζος, Π., Παλαιγεωργίου, Γ. (2004). Η Στάση απέναντι στους υπολογιστές. *Πρακτικά του 4ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ, 29/09-03/10/2004, Παν/μιο Αθηνών.*

Lipman, M. (2006). *Η σκέψη στην εκπαίδευση* (σελ.22). Αθήνα: Πατάκης.

Μιχαλακόπουλος, Γ. (1996). *Κοινωνιολογία και εκπαίδευση* (σελ.196). Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Παπαδάκης, Σ. & Φραγκούλης, Ι. (2005) *Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών και στάσεων εκπαιδευτικών για την παροχή εξ αποστάσεως επιμόρφωσης σε περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης*. Αναφέρεται στο Μπαγάκης, Γ. επιμ. (2005). *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σελ.278). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παπαστυλιανού, Α. & Πετρόπουλος, Ν. (2001). *Μορφές επιθετικότητας, βίας και διαμαρτυρίας στο σχολείο* (σελ.41). Αθήνα: Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Rogers, A. (1999). *Η εκπαίδευση ενηλίκων* (σελ.202). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τσιμπουκλή, Α. επιμ (2000). *Αγωγή Υγείας-Τόμος IV* (σελ.7). Αθήνα: Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων – ΚΕ.Θ.Ε.Α.

Τσιμπουκλή, Α. & Φίλλιπς, Ν. (2007). *Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων* (σελ.21). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων του ΥΠΕΠΘ.